KONTROLLIAKT

06.02.2001 nr 11-1/021

Sotsiaalministeeriumi 2000. aasta majandustegevuse kuue kuu raamatupidamise vaheaudit

Koostaja:

Tarmo Leheste

Tallinn
2001

SISUKORD

SISSEJUHATUS **4**

I. RAAMATUPIDAMISARVESTUS **5**

RAAMATUPIDAMISPROGRAMMIST ROOL TULENEVAD PUUDUSED 5
2000. AASTA RAAMATUPIDAMISE VAHEARUANNE 5
ETTEPANEKUD 6

II. MINISTEERIUMI FINANTSJUHTIMINE **7**

RIIGIVARA MAJANDAMINE/HALDAMINE 7
TEGEVUSKULUD 7

SISSEJUHATUS

Vastavalt Riigikontrolli 2000. aasta tööplaanile ja meie 20.11.2000. a kirjale nr 11-13/3281 viisime ajavahemikul 15. november – 05. detsember 2000 läbi Sotsiaalministeeriumi 2000. aasta majandustegevuse kuue kuu raamatupidamise vaheauditi.

Vaheauditi eesmärgiks oli hinnata Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri määrustele ning teistele õigusaktidele. Auditi tulemusel tehtud üksikasjalikud tähelepanekud ja ettepanekud esitasime oma 25.01.2001.a kirjas nr 11-13/226 ning loodetavasti on need abiks ministeeriumi finantsosakonnale ilmnenud puuduste kõrvaldamisel. Aktis on lühidalt välja toodud kõige olulisemad vaheauditi käigus ilmnenud asjaolud, mille suhtes peame vajalikuks ministeeriumi juhtkonna seisukohavõttu.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Kontrollisime väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise vahearuandes esitatud näitajad. Meie ülesandeks ei olnud vahearuandele hinnangu andmine, vaid eelseisva aastaaruande auditi raskuspunktide määratlemine.

Auditit juhtis Tarmo Leheste, töögrupis osalesid auditi spetsialistid Mare Kabrits, Sale Ajalik ja Jüri Kurss.

Auditi käigus andsid seletusi ministeeriumi finants-eelarve osakonna raamatupidamise büroo juhataja kt Maarika Sotnik, eelarveosakonna juhataja Jaak Vinnal, raamatupidaja Dora Hatsko, haldusosakonna ehitusbüroo koosseisuväline juhataja kt Arvo Otsepp, ökonomistid Anne Praks, Inna Lumin ja Zinaida Alet.

I. RAAMATUPIDAMISARVESTUS

Sotsiaalministeeriumi raamatupidamise arvestus ei ole vastavuses raamatupidamise seadusega ning rahandusministri määrustega. Arvestuse üldine korraldus ei ole paranenud 1999. aastaga võrreldes ega taga aktuaalset, olulist, objektiivset ja võrreldavat informatsiooni õigel ajal. Ministeeriumi jooksev raamatupidamisarvestus on mittetäielik, sisaldab hulgaliselt vigu ega kajasta ministeeriumi tegelikku finantsseisundit.

1.1. Sotsiaalministeeriumi finantsolukorra ning majandustegevuse tulemuste õige ja õiglase kajastamise eest vastutavad minister Eiki Nestor ja kantsler Hannes Danilov.

1.2. Ministeeriumi finants-eelarve osakonda juhtisid vaheauditi sooritamise ajal osakonna juhataja Jaak Vinnal ja pearaamatupidaja kt Maarika Sotnik.

Raamatupidamisprogrammist ROOL tulenevad puudused

1.3. Me ei viinud läbi spetsiaalset raamatupidamisprogrammi sobivuse hindamise auditit. Alljärgnevad tähelepanekud on tehtud vaheauditi käigus, mistõttu nad ei ole kõikehõlmavad ega väljenda lõplikku hinnangut programmile.

1.3.1 Raamatupidamisprogramm sisaldab programmeerimisvigu. Näiteks liidetavate summa on kohati suurem kui nende tegelik aritmeetiline summa.

1.3.2 Programm ei võimalda väljastada kõiki vajaminevaid aruandeid nõutaval kujul. Näiteks kontode väljatrükid on ilma algsaldodeta.

1.3.3 Programm on seadistamata ja õigesti häälestamata. Näiteks esinevad algsaldod seal, kus neid ei tohi olla, ja samasisulised saldod eri aruannetes ei lange kokku.

1.3.4 Üleminekul ühest arvestussüsteemist teise on algsaldode sisestamisel tehtud vigu, mistõttu lõppsaldod ei ole õiged. Esineb ka kahepoolseid saldosid, mida ei saa pidada soovitatavaks, sest see võib viia tahtmatute vigadeni aruannete koostamisel (näiteks nõuete ja kohustuste tasaarvestused).

1.3.5 Palgaarvestus on automatiseerimata ega toimu raamatupidamisprogrammi abil.

1.3.6 Raamatupidamise sise-eeskirjades on kirjeldamata raamatupidamisprogrammi kasutamisest tingitud muudatused.

2000. aasta raamatupidamise vahearuanne

1.4. Raamatupidamise vahearuande kohta toome välja järgmised olulisemad märkused:

1.4.1 Raha jääk pangaväljavõtete järgi on 13 792 krooni võrra suurem raamatupidamises kajastatust.

1.4.2 Ministeeriumi põhivarade hulgas kajastub lõpetamata ehitusena TÜ Biomeedikumi hoone summas 101 070 201 krooni, mis moodustab 50% Sotsiaalministeeriumi bilansimahust (varadest). Biomeedikum on Riigikogu majanduskomisjoni 15.06.1999. a otsuse nr 25-RV alusel üle antud Tartu Ülikoolile ja kantud 12.01.2000. a ülikooli nimele ka kinnistusraamatusse. Teiste juriidiliste isikute vara kajastamine enda varana on vastuolus majandusüksuse printsiibiga.

1.4.3 Ülejäänud varadest üle poole (53%) moodustavad hankijatele tehtud ettemaksed ja muud ettemaksed kokku 53,8 mln krooni. Vaheauditi käigus ei esitatud meile ülevaadet ega nimekirja ettemaksetest. Seetõttu ei saa anda hinnangut ettemaksete põhjendatusele ja nende kajastamise õigsusele. Samas annab ettemaksete suur maht piisava aluse arvata, et osa kaupu ja teenuseid on tegelikult kätte saadud, kuid raamatupidamises kajastamata, mistõttu ministeeriumi põhivara ja kulud võivad tegelikult märgatavalt erineda näidatust.

1.4.4 Lühiajaliste kohustuste saldo oli 30.06.2000. a seisuga 48 mln krooni, mille kohta ei esitatud meile nimekirja ega antud selgitusi. Ebarahuldav lühiajaliste kohustuste analüütiline arvestus loob olukorra, kus kulutusi arvestatakse vaid kassapõhiselt ning juhtkonnal puudub ülevaade tegelikest (tekkepõhiselt arvestatud) kuludest, mistõttu eelarvesummad võivad aruandeperioodil olla tegelikult juba ära kulutatud ning kulutusi tehakse järgneva perioodi arvel.

1.4.5 Sotsiaalministeeriumi bilansis ei kajastu haldusala asutuste pikaajalised finantsinvesteeringud kogusummas 250 000 krooni. Vastavalt riigi poolt eraõiguslike juriidiliste isikute asutamise ja nendes osalemise seaduse §-le 6 võivad riigile kuuluvaid aktsiaid valitseda ainult ministeeriumid.

1.4.6 Põhivaradelt on 2000. aastal arvestatud amortisatsiooni 1,5 miljonit krooni vähem, mistõttu varad on näidatud nimetatud summa võrra tegelikust suuremana ja kulud väiksemana.

1.4.7 Ministeeriumi riigimaksude saldod ei lange kokku Maksuameti isikukontode väljatrükkidega. Sellele probleemile on tähelepanu juhitud ka Riigikontrolli varasemates kontrolliaktides.

1.4.8 Sotsiaalministeerium andis 28. septembril 2000 Kaitseministeeriumile üle meditsiini julgeolekuvaru summas 70 609 krooni. Julgeolekuvarudega seotud majandustehinguid ei ole Sotsiaalministeeriumi raamatupidamises kajastatud.

Ettepanekud

1. Peame vajalikuks, et ministeeriumi juhtkond koos infotehnoloogia ja raamatupidamise ekspertidega võtaks seisukoha raamatupidamisprogrammi ROOL sobivuse ja kasutusvõimaluste suhtes.

2. Riigikontrolli arvates sisaldab vahearuanne olulisi vigu, mille parandamiseta ei saa ministeerium lõppauditi tulemusena positiivset järeldusotsust.

II. MINISTEERIUMI FINANTSJUHTIMINE

Endiselt ei majanda ministeerium enda valduses olevat riigivara riigi kui omaniku huvidest lähtuvalt ega kasuta ära potentsiaali riigi tulude suurendamiseks.

Riigivara majandamine/haldamine

1.5. Mitteeluruumi kasutusse andmise lepingu (15.05.1995) nr 14 kohaselt. a anti OÜ-le Maritaana kuni 14.05.2001 rendile 585,5 m^2 suurused toitlustuskompleksi ruumid. Vastavalt lepingule arvatakse viie aasta rendi katteks osaühingu soetatud ja pärast lepingu lõppemist ministeeriumi omandusse jääva söökla, baari ja pagaritöökoja tehnoloogiliste seadmete, inventari ja mööbli maksumus kokku 215 000 krooni. 04.04.2000 sõlmiti OÜ-ga Maritaana uus mitteeluruumide rendileping nr 12-2 tähtajaga 5 aastat. Renditava pinna suuruseks on lepingus näidatud 494,32 m^2. Lepingu järgi on rentnik kohustatud renoveerima söökla, baari ja pagaritöökoja ruumid ning uuendama neis tehnoloogilisi seadmeid 85 000 krooni ulatuses (ehk 165 000 krooni vähem kui enne), mis loetakse rendi tasumiseks rentniku poolt ruumide kasutamise eest lepingu kehtimisaja jooksul. Sõlmitud lepingust nähtub, et Riigikontrolli eelnevate[1] kontrollimiste tähelepanekuid ja ettepanekuid ei ole arvesse võetud.

Juhime tähelepanu asjaolule, et vastavalt riigivara kasutusse andmise korra punktile 83.1 võib rendileandja teha tasaarveldusi rentniku poolt hoonete ja rajatiste parendamiseks tehtud kulutuste hüvitamiseks, kuid söökla jooksev remont ja sisseseade ei ole käsitletav põhivara parendamisena.

1.6. Kümnele asutusele ja organisatsioonile, kes kasutavad ministeeriumile kuuluva haldushoone (Tallinn, Gonsiori 29) ruume, ei esitata rendiarveid. Sellele on juhitud tähelepanu ka Riigikontrolli peakontrolöri 11.07.00. a otsuses nr 041)

1.7. Alates 01.01.1998 on ministeerium alandanud rendimäärasid 50% võrra. Samas kehtestati rentnikele haldushoone Gonsiori 29 üldekspluatatsiooniteenuste tasu, mille suuruseks kinnitati 50% varem kehtinud rendi määrast. Nimetatud tasu, 49 000 krooni kuus, ei ole kantud riigieelarve tuludesse.

1.8. Sotsiaalministeerium rentis Saksamaa Liitvabariigi Suursaatkonnale 60 aastaks maja aadressil Tallinn, Lossi plats 7. Rendi suuruseks oli määratud 160 000 krooni kuus, mis on tuludena kajastamata. Rendilepinguga kohustus suursaatkond investeerima maja parendamiseks 29,3 mln krooni, mis kuulub tasaarveldamisele rendi arvelt. Sotsiaalministeeriumis puuduvad andmed, kui palju on Saksamaa LV praeguseks investeerinud. Kuigi rendilepingus määratud viieaastane täheaeg rendi läbivaatamiseks möödus 1998. a veebruaris, ei ole seda siiani tehtud.

Tegevuskulud

1.9. Valitsemisala kuludest on makstud töötasu, lisatasu ja preemiat koos sotsiaalmaksuga:

- ostetud tööde ja teenuste arvelt 8 101 (141-98-44) krooni;
- eraldistest mittenakkuslike haiguste ennetusprogrammiks (141-2911-52) 70 701 krooni;
- eurointegratsiooniks eraldatud rahast 286 435 krooni;
- palka, preemiat ja asekantsleri lisatasu eraldistest tervishoiu arendamiseks (141-2914-52) 254 566 krooni;
- eraldistest muudeks tervishoiukuludeks (141-29-52) 81 468 krooni;
- muude sotsiaalhoolekandekulude eraldiste (141-39-52) arvelt 20 343 krooni;

[1] Riigikontrolli kontrolliaktid 29.05.2000 nr 11-1/042 p 2.5.2 ja 05.04.1999 nr 40-12/123 lk 16

- eraldistest avahoolduse arendamiseks (141-3901-52) 34 059 krooni;
- eraldistest kapitaalremondiks valitsusala investeeringutes (141-97-73) 158 965 krooni;
- valitsemisala muudest kuludest infotehnoloogiale (141-98-37) 94 065 krooni;
- ostetavatest teenustest töötajate kvalifikatsioonisüsteemi loomiseks (141-9801-44) 37 606 krooni;
- majanduskuludest (141-1-30) 82 964 krooni.

Kokku on kuue kuu jooksul makstud töötasusid, lisatasusid, preemiaid ja sotsiaalmaksu valitsemisala muude kulude arvelt 1 129 273 krooni.

1.10. Riigihanget korraldamata on ostetud töid ja teenuseid järgmistelt firmadelt:

- AS-ilt Hermann Reisid reisiteenuseid 2000. a kuue kuuga 480 091 krooni eest;
- SC Scandinavian Care Consultants AB-lt 2000. aastal kokku 2 382 089,87 krooni eest;
- TSM Projektijuhtimise OÜ-lt kokku 599 750,47 krooni eest;
- AS-ilt Gennet Lab kokku 507 683,30 krooni eest;
- Samuti on sõlmitud riigihanget teostamata leping summas 3 000 000 krooni Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga töötajate kvalifikatsioonisüsteemi loomiseks.

Tarmo Leheste
Auditi juht
Finantsauditi osakond

Akti ühe eksemplari vastu võtnud .....2001.a.

Oma seisukohad ja märkused esitame Riigikontrollile hiljemalt 16.03.2001.a.

Eiki Nestor
Minister

Hannes Danilov
Kantsler

SOTSIAALMINISTEERIUM

Teie .....

Meie 16.03.2001 nr. 1-6/581

Kaie Karnol
Finantsauditi osakonna peakontrolör
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Vaheauditi aruande kohta

Esitame Teile omapoolsed märkused ja seisukohad 06.02. 2001 kontrollakti nr 11-1/021 sotsiaalministeeriumi 2000. aasta majandustegevuse kuue kuu raamatupidamise vaheauditi kohta.

1. Ministeeriumi finants-eelarve osakonna uus pearaamatupidaja on ametisse nimetatud alates 08. jaanuarist 2001. Osakonnast on vabastatud ning nende asemele on võetud kaks uut raamatupidajat.
2. Finants-majandustarkvara ROOL kasutamiseks on koostöös AS-ga GenNetLab rakendatud abinõude plaan, et aastaaruandlus valmiks raamatupidamisprogrammis.
3. Tarkvaras ilmnenud vead on parandatud ja programmi on sisse viidud vajalikud muudatused.
4. TÜ Biomeedikumi hoone maksumusega 93 363 949,73 krooni on üle antud Tartu Ülikoolile ja muudatus on bilanssi viidud.
5. OÜ Maritaana-le on ministeeriumi poolt esitatud uus mitteeluruumide kasutamise leping ja käesoleval ajal käivad läbirääkimised lepingu tingimuste üle.
6. Üldekspluatatsiooniteenuste tasu arvestamise aluseid on muudetud ja lepingu tingimuste muudatused on kooskõlastamisel.
7. TSM Projektijuhtimise OÜ-ga on leping sõlmitud riigihanke korras.
8. Kvalifikatsioonisüsteemi loomiseks on pöördutud Riigihangete Ameti poole lepingu sõlmimiseks ühe pakkujaga s.o. Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga ja vastav luba on saadud.

RIIGIKONTROLL
20.03.2001 455/11-12

Gonsiori 29
15027 TALLINN

tel. 626 9700
faks 699 2209

Reg. nr. 70001952
Internet: http://www.sm.ee
E-post:smin@sm.ee

Täname Teid vaheauditis esitatud märkuste ja tähelepanekute eest ning oleme arvestanud nendega aastaaruande koostamisel. Raamatupidamise korraldamisel 2001 aastal juhindume esitatud ettepanekutest.

Lugupidamisega

Hannes Danilov
Kantsler

Heino Vollrat 626 9865